

TEIUL SECULAR DE LA CĂMĂRZANA

VASILE CRISTEA

Localitatea Cămărzana — ca așezare — este atestată documentar din anul 1387. Oșenii din partea locului precum și din alte sate îi mai spun și Cărmăzana.

Referitor la originea numelui acestei așezări circulă două legende — păstrate în amintirea bătrînilor satului.

— Prima versiune spune că în această căldare pe care o așează cu o cămară s-ar fi ascuns zînel din basmele populare = cămara zînelor = Cămărzana.

— O a doua versiune amintește existența pe aceste locuri a unui punct vamal care în termeni populari locali se mai numește și cămară.

Așezarea este străjuită de jur-împrejur de formațiuni geomorfologice aparținătoare munților vulcanici ai Oașului, astfel că privită de sus are aspectul unei scoici. Marginile acestei căldări o formează nekurile și deukurile — tipice formațiuni vulcanice.

Situată în nord-vestul teritoriului administrativ al județului Satu Mare, Cămărzana la vest are hotar cu comuna Tarna Mare, iar la est se învecinează cu Tîrșolțul. Hotarul din nord, este alcătuit din munții vulcanici ai Oașului — care pe crestele lor găzduiesc fișia de frontieră cu Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice. Aceste formațiuni orogene, cu orientarea N—V, S—E sînt adînc brăzdate de văi care individualizează promontorii ce poartă nume ca: Grohotiș, Afinet, Geamăna Mare, Geamăna Mică, Pirloage, Piatra Cornii și Griuu Tufii.

În partea de sud are hotar cu localitatea Gherța Mică, graniță ce traversează văile care trec pe la poalele Holmului Mare, Copîrcei, Cetățuiei Mici, Cetățeii Mari, Taslăului, Goronetului, Coastei Corzei și Palnei — parte din ele fiind formațiuni tipice de stog.

Localitatea este străbătută de firul văii Valea Mare care își are izvoarele în Geamăna, Grohotiș, Holmul Mare, Holmul Mic și Cetățeaua Mică — de unde coboară în salturi spectaculoase.

Apele bazinului hidrografic al Băii Mari au realizat o depresiune tipică de eroziune — descoperind în cursul ei dacite, andezite și bazalte.

Cursul acestei văi se domolește, pe măsura ce pătrunde în zona depresionară a Țării Oașului.

Sub aspect etnografic — oșenii localnici aparținând celei de a 2-a subzone folclorice a Oașului (Ugocea) — păstrează cu sfințenie portul și datinile strămoșești.

Așezarea se aseamănă în oarcecăre măsură cu satele de munte, casele fiind împrăștiate pe colinele ce o împresoară.

Çămărzana numără peste 3000 locuitori a căror îndeletnicire este creșterea animalelor și cultivarea pomilor fructiferi.

În mijlocul satului, pe promotoriul numit Grui, la altitudinî de 300 m., străjuiește de secole localitatea — un tei falnic.

Teiul pucios (*Tillia cordata* Mill. *T. parvifolia* Ech), prezintă următoarele caracteristici:

— Rădăcinile în zona unde se desprind din tulpină sînt puternic lemnificate — așezate ca o rozetă de jur împrejurul bazei trunchiului, care privit dintr-o parte, are aspectul unui picior de animal uriaș.

Roca mumă pe alocuri ieșind sub formă de colțuri la suprafață, ne determină să susținem că sistemul radicular este întins pe o mare suprafață spre a putea susține planta.

Trunchiul este acoperit cu un ritidom gros (10 cm.), brăzdat în sens longitudinal, de culoare cenușie—închisă.

— Înălțimea de la sol și pînă la baza superioară este de 5 m.

— Circumferința la bază este de 16 m.

— Diametrul bazei atinge 5 m.

— La înălțimea de 2,50 m. de la sol are o circumferință de 6 m. și un diametru de 1,92 m.

— Baza superioară a trunchiului are circumferința de 9 m. și un diametru de 2,80 m.

— În interior, trunchiul are o scorbură pe toată lungimea lui (este impresionant faptul că în această scorbură au încăput lejer 11 persoane).

— Din partea superioară a trunchiului, de pe marginile scorburei, se desprind un număr de 7 ramuri principale, din care 4 ramuri au la bază un diametru de 1 m — avînd o poziție orizontală pe o lungime de 3,00 m.

În perioada de vegetație coroana acestui tei are aspectul unei căciuli masive.

Coroana are un diametru de 25 m. de la est la vest și de 33 m. de la nord—vest spre sud—est. În circumferință măsoară 91 m.

Înălțimea totală a teiului este de 40 m.

Frunzele sînt lat-ovale cu o lungime de 8—13 cm., la vîrf brusc-acuminate, la bază asimetric trunchiate, regulat crenatserate,

Pe față au o culoare verde închisă, netede și glabre cu smocuri de peri galben—ruginii numai la axilele nervurilor, nervurile terțiare neproeminente, $\pm$ reticulate; pețiolii de 3—5 cm. lungime, slab pubescenti. Cu toată vârsta lui, are toate ramurile sănătoase și o masă de frunze foarte bogată.

Fig. 1 — Teiul secular de la Cămărzana — vedere parțială. În dreapta piatra de execuție.

Fig. 2 — Vedere parțială a teiului desfrunzit.

Inflorește în prima jumătate a lunii iunie.

Florile, câte 2—3 în inflorescențe divergente, bracteele lung pedunculat, verzi—gălbui, avînd 2 cm. lățime, glabre cu nervațiuni reticulate.

Fructul cu cinci creste neproeminente, cu pereții subțiri, pie-
loși și alipit tomentoși.

Fig. 3. — Teiul secular de la Cămărzana vedere de ansamblu.

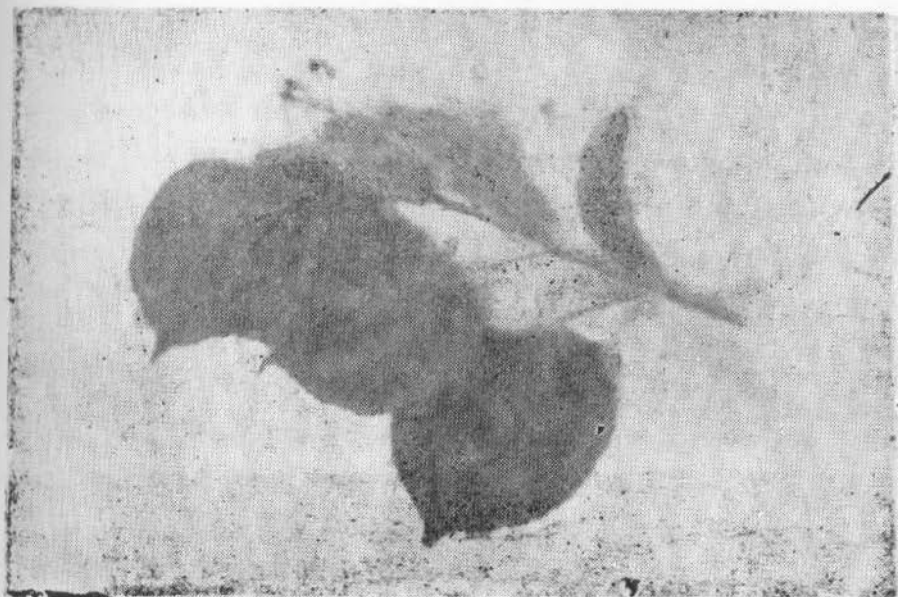

Fig. 4 -- Teiul de la Cămărzana (bractee și fructe)

Luind ca bază de calcul cifrele din tabela 12 cu privire la productivitatea arboretelor de tei pe clase de producție (după tabelele dendrometrice), rezultă că acest exemplar de tei atinge vîrsta respectabilă de 800 de ani.

a) Microclimatul local se aseamănă mult cu cel al depresiunii Baia Mare — fapt atestat de prezența castanului comestibil și în depresiunea Cămărzanei.

b) Vîrsta multiseculară la care a ajuns acest exemplar de tei o putem pune și pe seama inexistenței variațiunilor mari de temperaturi și a lipsei vînturilor puternice care să-l fi distrus.

Pe partea de sud-est, față de trunchiul teiului la numai 3 m. se găsește o platformă din piatră (andezit). Atît legat de tei cît și de această piatră, bătrînii mai povestesc cum că era folosită ca piatră de execuție. Pe această piatră erau îngenunchiați iobagii, iar gîtul și mîinile le erau îmbrățișate introducîndu-le în niște juguri de tortură.

Unic în felul lui, robust ca ținută și multisecular ca vîrstă — merită toată atenția din partea silvicultorilor în scopul plantării versanților depresiunii cu asemenea specii. De asemenea este necesară ocrotirea lui prin mijloace artificiale de protejare și evidențierea în rîndul exemplarelor monumentale ale naturii patriei noastre.

N O T E

- 1 Direcția județeană de statistică „Anuarul statistic al județului Satu Mare 71“, pg. 36.
- 2 D. Prodan, Iobăgia în Transilvania în sec. XVI, vol II. Buc. 1968, pg. 355.
- 3 Szirmai Antal — Szatmari vármegye, fekvése történetei és polgári esmeret. 1810 Budapest. pg. 328.
- 4 Ing. D. Iovănescu — ing. St. Rubțov; ing. C. Bindiu — Teiul — Editura agro-silvică — București.
- 5 Prof. dr. Alexandru Buia, Anton Nyárády, Mihai Răvărău, Botanica agricolă vol. II. Sistematica plantelor, București, Ed. agrosilvică.
- 6 Prof. Iuliu Moraru. Botanică generală și sistematică cu noțiuni de geobotanică. Ediția a II-a Editura agro-silvică București.

DIE JAHRBUNDERTEALTE LINDE VON CĂMĂRZANA (BEZIK SATU MARE)

Zusammenfassung

Die Ortschaft Cămărzana aus dem Bezirk Satu Mare besteht so wie es Dokumente beweisen aus dem Jahre 1387.

Sie liegt in einem Talkessel mit typischen Zeichen von Erosion und ist von dem Fluss Valea Mare durchquert.

Die geomorphologischen Formen der Oas. Berge, die die Ortschaft umgeben, sind charakteristisch für das Gebirge vulkanischer Herkunft (Nekuren und Deykuren).

Auf der „Grui“ genannten Höhe befindet sich eine Linde (*Tilia cordata* Mill. *T. parvifolia* Ech), deren Höhe 40 m. ist. Der Kreisumfang des Stammes 2,5 m. Höhe beträgt 6 m. und am Fuss des Stammes 16 m.

Nach den Berechnungen, die auf Grund dendrologischen Tabellen vorgenommen wurden, geht hervor, dass die Linde über 800 Jahre alt ist.

Sie ist von Interessen für des Forstwesen, für die Botanik und als Naturdenkmal.